Ilustració Catalana
226
Femineu
Núm. 6
Barcelona 29 Setembre 1907

D.ª Eularia Valls y Mallol

Reyna de la Festa dels Jochs Florals de Sant Cugat del Vallès — (Fot. de Ballell.)

INFLUENCIES FEMENINES

LES aygues puríssimes del Riu de la Vida remorejavan un non-non adormidor que com a concertant dolcíssim s'armonisava ab les canturies de les aus del Paradís. El ventitjol, embaumat per totes les essencies de les primeres flors, aconduhía lleuger els sons y les aromes fins als sentits perfectes del primer home. Y'l primer home s'adormí. La sòn d'Adan no era reparadora de forces sinó plètora de felicitat... El Paradís era Amor com encara avuy: y sempre l'Amor es Cel; mes el Rey del Paradís, en sa felicitat infinita, semblava trobar a mancar un sér qui sense les excelsituts divines ni les inferioritats de les altres criatures fos acequible a la confidencia. Y Deu que llegía l'interior de son cor com en un llibre obert, decidí procedir a aquella perfecta operació quirúrgica de la que'n nasqué la primera dòna. El despertar d'Adan fou la realisació més bella del ideal..... Ell la contemplà a sa companya, més hermosa encara de lo que sos somnis prometíen, arrodonida de línies, blanquíssima de pell, rosada de color, daurada de cabellera, ab uns ulls claríssims y serens que reflectaven com espill fidel totes les imatges; y al confondres tots dos en aquella primera abrassada comensà l'eterna influencia del femení sobre l'humanitat, del feble sobre el fort, de la bellesa sobre l'energía, de les llàgrimes sobre les resistencies, del amor sobre'l càlcul, de la dòna sobre l'home.

Si volgués jo en aquest moment fer una llista de les influencies que la dòna ha exercit a travers del temps sobre l'humanitat, tindría que transcriure l'índex complert de la historia universal, ja que ni una sola de les accions humanes dexa d'esser influhida per la dòna. ¡Be'n pot afegir de forsa aquell proverbi polonès, qui diu: que més arrossega un cabell de dòna qu'un parell de bous ben junvits! Y es natural. La dòna mare ab dolors més que resignats, joyosos, ens posa al món en potencia de l'eterna felicitat, ens nodreix ab la llet de sos pits, ens alegra ab ses cansons, ens defensa contra tots els enemichs de nostra debilitat; desvetlla nostres facultats, obra a nostra vista'l magatzem de tots els primers conexements, base de nostra educació; fomenta nostres creenses y desbrossa'l camí qu'hem de seguir en la vida. Imatge de la Providencia'ns precedeix en tot nostre romiatge pel món, aconsolantnos en les tristeses, tornantnos a la realitat en perillosos idealismes, animantnos en los defalliments, curantnos les ferides, y ajudantnos, si es precís, a ben morir, ab valor heroich de màrtir. La dòna esposa uneix a totes aquestes influencies la del ver amor; aquell amor que somniava Lord Byron quan deva que *voldría estar en un desert lluny de la humanitat y sense odiar a ningú estimar sols a ella*. Aquesta *ella* es la que'ns fa fruhir totes les delicies del nèctar celestial que Deu concedí als homes com anticip y imatge de la suprema felicitat donantli la misteriosa forsa de la perpetuació de l'especie humana.

En la societat la dòna ho es tot y fins en aquelles circunstancies que'ns pinten els historiayres com absolutament lliures de femenines influencies. Primer ens tindríen que probar que'ls homes que les formaven eren de diferenta naturalesa que nosaltres. Si poguessim descórrer el vel que guarda pudorosament el secret de l'influencia femenina, possehiríem la clau de tots els conflictes de la terra; y totes les bones y males accions tindríen pera nosaltres una explicació claríssima. Per axò jo no veig la necessitat de totes aquelles conquestes que l'ultra-feminisme persegueix. ¿Què farà més la dòna quan tingui vot en els Parlaments europeus, que fa avuy derrera cortina fent votar lo qu'ella demana? Y no es que vulgui dir ab axò que'ls homes procedexin baix el pès d'un imperatiu femení categòrich, sinó que fan lo que l'estat de la societat en que viuen exigeix, y aquest estat es format per la dòna.

La dòna que té'l perfecte conexement de son poder, ha de tenir el talent de dissimularho, per no rebaxar en cap concepte la dignitat de l'home, y encara que perseguexi com un be intrínsech son perfeccionament y cultura, no dèu creuarse may ab son company pel camí a seguir. Tots dos han de caminar paralelament sense voler invadir llurs mútues esferes d'acció. L'un es la forsa, l'altre la bellesa; l'un es el pensament, l'altre la fantasía; l'un es l'inteligencia, l'altre l'amor; l'un es el cap, l'altre es el cor. Tota l'influencia femenina's fonamenta en l'amor, y aquest en sos deliquis, es secret, fuig de la llum; es egoista, tem que sols ab la presencia d'un extrany li robin algun àtom de sa essencia divina; per axò l'influencia que d'ell neix serà tan més poderosa com més amagada, tan més enèrgica com menys demostrable. Jo aplaudexo tots els síntomes de progrès en l'educació de la dòna que temps hà se noten en nostre poble, y m'entusiasmen totes les demostracions de sa cultura artística; però'ls recomano que se'n servexin per fer més forta aquella influencia y no per establir una competencia que resultaría fatalment ridícola. La dòna ab la formidable forsa de sa debilitat interessant exerceix millor sa influencia qu'ab totes les energíes obertament demostrades y axò li dona de fet una responsabilitat tremenda devant la Historia. Quan entre les matrones romanes no s'hi trobava més que com extraordinari la *univiria*, s'enfonzava ab estrèpit l'Imperi dominador del món, y es que la prostituhida, per cultura que possehexi, no pot influhir moralment sobre sos sempre diferents y momentanis adoradors, mentres que les dònes de les rasses del Nort, establint la familia, ben prompte — ab tota la forsa del lligam cristià — contribuhiren a la restauració de la societat.

Vosaltres, oh dònes, les qui composeu y llegiu FEMINAL,—aquexa hermosa revista honra de nostres lletres y de vostre progrès,—seguiu endevant vostra lloable tasca, que com més ilustració assolirèu, més feconda serà vostra influencia. Vostra missió es de pau y es d'amor, mes si algun día hi hà necessitat absoluta d'aquelles energíes que sols vosaltres amagueu dintre'l fons de la vostr'ànima, no les malgasteu en tallar el cabell virtuós del Sanson qui, amorosament, se us abandonà, sinó en segar el coll del monstre de tota preocupació, de tota perversitat, de qualsevulga vici, que com Holofernes mantingui esclau un poble lliure. ¡Millor Judith que Dalila, però encara millor delicades Esters deslliurant a vostre poble per la sola influencia del amor!

CARLES DE FORTUNY.

MARIA JOSEFA SAMA Y SARRIERA

POCH pensava FEMINAL, quan en el seu número 3 donava lloch preferent al retrat de l'hermosa filla dels marquesos de Marianao, somrienta y triomfanta, que'l número 6 vindría a rendir un pietós y religiós homenatge derrer, a sa existencia apenas desclosa.

Flor de morenor, flor de rassa; exquisit temple de dòna exhuberanta d'energíes y jovenesa, de bonances, de fortuna y d'alegríes, ha mort als 20 anys la gentilíssima y aristocràtica barcelonina.

L'implacable y traydora mort ha escapsat ab ella una de les nostres més xamoses flors, quan tot just badava son càlser hermós, curull d'aromes.

Al veure pasar el blanch fèretre tancador de la preuhada bellesa, tan tost marcida, tots sentíen els ulls humitejarselshi, y de totes les boques n'exíen aquestes paraules: «Pobreta, malaguanyada!»

Un dels derrers retrats de la Srta. Maria Josefa Samá † el 15 del corrent al Park Samá (Cambrils)
(D'una instantánea en l'Hipòdrom de Barcelona. Fot. de Ballell.)

¡Oh! l'eloqüent y punyenta oració fúnebre adressada a n'aquella donzella millonaria qual silueta gràcil y d'originalíssima elegancia, tots recordarém sempre, anyorantla, com aquell rostre expressiu, cobert d'una patina d'or, en el que'ls ulls posaven caricies de vellut y brillantors d'etzabatges, y la boca frescors y sanitats de roja y hermosa fruyta sahonada...

María Josefa Samà, no era sols bella, era bona y pietosa. Sota aquell somriure un poch soperb, somriure de rassa, hi havía dolsors de mel, y amabilitats ingènues, bondats infinites.

María Josefa Samà era caritativa y amorosa. Del park Samà al cel, els seus 20 anys, han fet bella y presta volada.

Mes, a María Josefa Samà, no l'oblidarà Barcelona, qui ha tingut per sa mort, fonda tristesa. — A. C. S.

CARME KARR

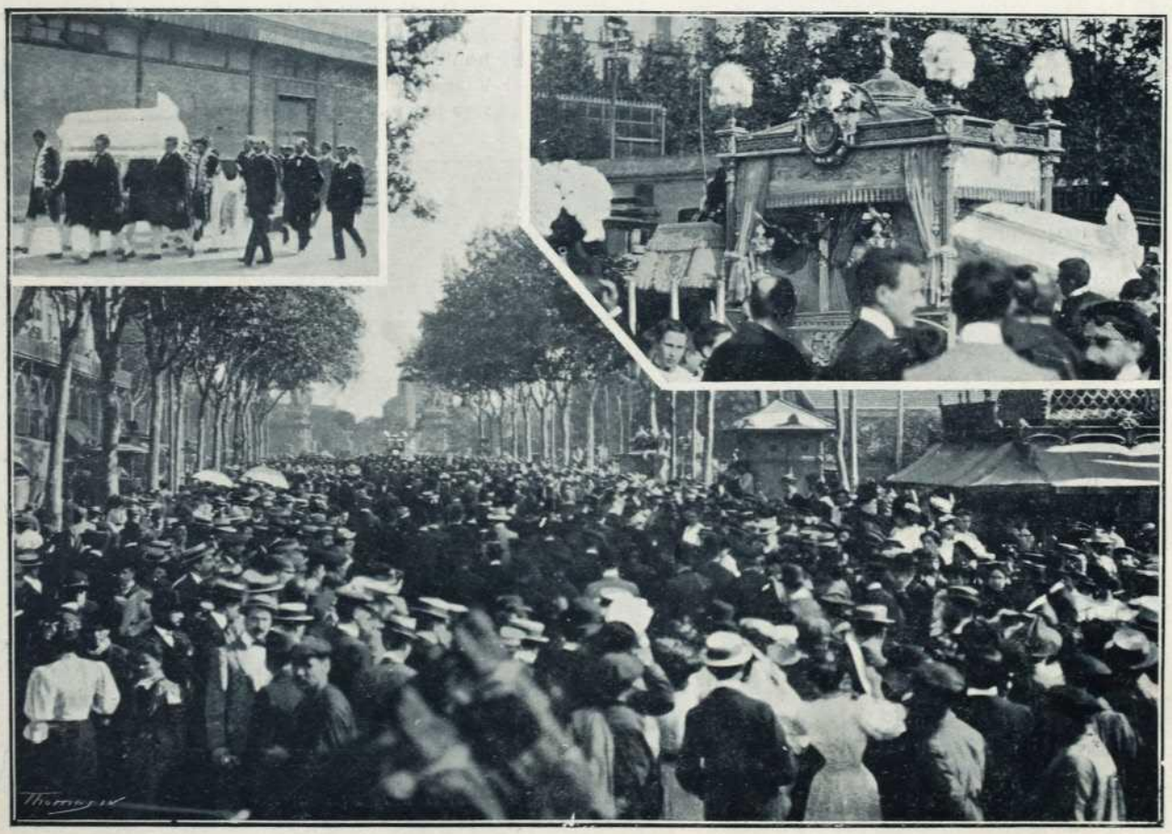

Enterro de la senyoreta Samá — (Fot. d'A. Mas.)

Beneficencia escolar baix la protecció de Jesús y María

D.ª Rosa Bardella — (Fotografia Napoleon.)

AB aquest títul fou fundada a Barcelona, el día 8 de Desembre de 1904, aquesta hermosa obra, filla de la filantropía y de la caritat d'una distingida dama barcelonina, D.ª Rosa Bardella, ab qual retrat FEMINAL veu avuy ses planes honorades.

El fi de la fundació es aussiliar a les nenes y joves obreres pobres, concorrents a les Escoles dominicals y que son víctimes d'aqueix terrible escrofulisme tan extès en l'humanitat miserable, *gracies* a l'alimentació deficient a que es veu obligada.

La «Beneficencia escolar» que te'l seu hostatge a Gracia, facilita a les nenes que ho necessiten: llet, reconstituyents, banys de mar y estada al camp ò a la montanya durant els mesos de Juliol y Agost.

L'obra pietosa de les Escoles dominicals, queda axís completada, ja que, además de vetllar per l'ànima y l'inteligencia d'aquelles criatures ab una ben cuydada y religiosa instrucció, atén a llur salut física.

L'exemple de la bondadosa dama barcelonina, es digne d'esser enlayrat y imitat, ja que ella, sense abandonar la bona societat a que pertany, ha volgut consagrar sa vida y sa fortuna als desvalguts, als dissortats, a l'infancia y a la jovenesa sofrentes.

L'obra de qu'es fundadora D.ª Rosa Bardella, y que tan generosament protegeix, té bones auxiliars en les següents dames barcelonines: María-Teresa Vidal-Ribas, Presidenta; María Buxareu, Vispresidenta; María Caralt Puig, Tresorera; María Muntadas, Secretaria; Margarida Borràs, Vis-secretaria.

Aquell bon sacerdot qual nom ja'ns es de consuetut veure enfront de tantes altres obres benèfiques, Dr. J. R. García, es el Director de la Obra, que recomanèm a l'atenció de les llegidores de FEMINAL, com una fundació de la Caritat hermosa y molt grata als ulls de Deu y dels homes.

Enguany, les nenes malaltes, qual grupo reproduhim al costat de la respectable dama a qui moltes d'elles deuràn la salut y la vida, foren admirablement tractades en La Garriga, hont passaren els mesos d'estiu al costat de la fundadora d'aquella obra admirable de caritat.

Desd'aquestes planes, FEMINAL té una gran satisfacció en poguer rendir el seu homenatge a la modesta y bondadosa catalana qui tant honora al seu sexe y a la seva patria. — JOANA ROMEU.

Grupo d'assilades, en llur estiueitg a La Garriga

LES NOSTRES ARTISTES

Visitació Ubach de Osès

Es la senyora Ubach, una de les més distingides figures artístiques de Catalunya, quals obres hem admirat infinites vegades en les exposicions y en molts dels nostres interiors elegants. — F.

Lo seu taller

Dos retrats
obra de la senyora Ubach
(Fot. d'A Mas.)

FEMINAL AL MARROCH.

FIGUES de Pal-la... — ¿Ay, ay, què es aquesta cantarella? Obro la finestra de bat a bat, y esguardo ben be'l carrer: pel devant meu, passa un home vestit ab ropatges estranys, duyent al seu costat un burriquet carregat de figues de moro. ¡Ah! vaja, ja hi soch: en aquella dolsa gaubansa reposant tranquilament del meu viatge, havía oblidat que'm trobava a Africa, pera complir un encàrrech que la direcció de FEMINAL tingué a be encomanarme.

Isabel Serra. — Corresponsal de FEMINAL

— Míra mukera, míra que gordas son: quinze un sueldo, quieres? — me diu el moro. Macache — li faig jo, —no,—(parlant en cristià.)

M'habillo depressa, m'ensorro'l jipi fins les celles, puix lo sol africà no es gens avariciós y jo per la meva part no tinch interès en tornar a la meva terra feta una mora,—que ja prou pujat es lo meu color,—y me'n vaig vers el vilatge negre, no gayre lluny d'ahont m'hostatjo.

M'enfilo per una costera feta carrer, per obra y gracia d'aquests moros que deuen tenir molt bones cames, y al arribar al seu terme, una maynadeta de petits morets ab camisola blanca (debía serho), xexa l cap, y caretes més fosques que la terra qu'embruta llurs peus, me fan una recepció un bon xich estranya. Jo, pobra de mi, anava a peu, ab unes tristes sabates d'escursió, y prou: y ells, els petits farcellets de roba bruta, se donavan el luxo d'anar en automòvil.

Sí, amigues meves, sí, no riguèu; l'alegre maynadeta, badantme boca y ensenyantme tots dos renglesde pedretes blanques, com pera ferme dentetes per sa bona sòrt, anava en automòvil: un auto primitiu, format per un tros de fusta, ab dues rodes devant, dues més grans derrera, y un pal devant ab un'altra roda a sobre, a tall de volant, y pera aguantarse ells en lo petit artefacte.

Y ala, costa avall.

Vaig girar el carrer una mica entristida per aquell espectacle, pensant en que, si ja'ls petitets ens imitaven d'aquell modo, en comptes de trobarme ab la mora llegendaria, la mora casolana, me trobaría ab la senyora amable, que'm convidaría al thè de les cinch, ò be ab la gentil dama, qu'ab finesa aristocràtica, me deconduhiría dientme que no més rebía el primer dilluns de cada mes; y com qu'era dimars...

Volto tot el vilatge negre, y sempre veig lo mateix; una mena de cataus que'n diuen cases, y que no es al-

Dònes àrabes al mercat (Fot. de E. de Lasarte)

Dama àrabe en trajo de carrer

tra cosa qu'un atapahiment de pedres, ab el sol forat de la porta d'entrada; y encara per aquesta, no s'ovira'l interior de la casa: ab lo primer que topa la vista, es ab una paret formant passadís, y per cada costat d'aquest s'entra a la casa; axís es que, ni'l sol, ni les mirades indiscretes, tenen entrada en les llars mores.

A la porta d'aquestes cases, s'hi veu invariablement un o dos coves, o farcells de roba blanca. «Sens dubte a les bogaderes d'aquest pays, deuen escanyarles si entren en aquestes cases» vaig pensar jo; y ab la ferma convicció de que no'm pendrían an a mi per bogadera, me dirigexo resolta vers una caseta que té ses portes més badades que les altres. Bon día, — dich jo a les parets, puix enlluhernada encara per la llum del carrer, no veig a ningú. Bon día — me contesta un moro qu'al veure'l meu encongiment, me demana molt amable què se m'ofereix: y jo llavors, devant la familiaritat y dolsor d'aquella parla, m'omplo de coratge, y comenso a dirli'l que vuy: visitar les famílies més notables, veure algun casament, alguna festa, veure les mores treballar y en llurs interiors puix pel carrer no n'hi vist a cap. El moro no s'espantà d'oirme demanar tantes coses a la vegada, però comensa a dirme, que pels casaments m'hauré d'esperar, puix no més se'n fan los diumenges; y encara, el permís pera assistirhi, l'hauré de cercar molt, y potser... En lo que respecta'l treball, me dexa compendre que'm quedaré a les capses: a n'aquí les mores no fan més que filar la llana, y molt treballadora ha d'esser, la que jo vegi texint un vel pera ella, ò una manta pera'l seu senyor y amo; si les vuy veure treballar de valent y fer belles coses, tinch d'anar a Ilemcem, petit poble situat a la frontera marroquí: vèt aquí'l que'm diu l'amable moro, mentres m'ensenya collarets, anells, agulles, y altres menudencies, pera guarnir les gentils figures morunes. Li compro un jal-jal (agulla de pit); un'anell qu'es tot un jeroglifich; y llavors el bon moro'm diu que si vuy anar a una festa que's celebra allà a la vora, pel bateix d'una criatura, ell pot proporcionarme un moro que'm farà d'introductor.

Dòna marroquí pouhant

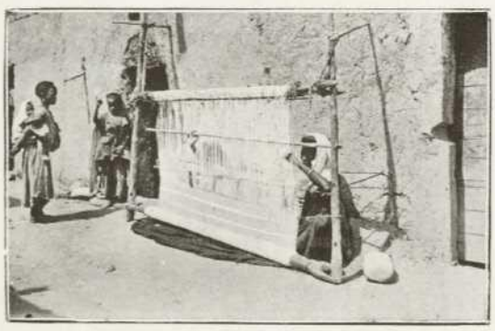

Texidora marroquí

Acepto gustosa l'ofrena del moro, y al cap de pochs moments se'm presenta un gran baylet, habillat ab calses de satí blau ab broderies negres, una mena d'americana curta, de color d'ala de mosca, ab broderíes vermelles, y xexa, vermella també, ab llarga borla penjant fins al clatell.

Mentres aném caminant, parlo ab el moro que m'acompanya; y quan jo li dich que soch de Barcelona, un llampech d'alegría llu en sos ulls: ell també hi hà estat a Barcelona, fa dos anys; encara recorda data. Va venir ab una companyía de circo, y de la seva estada a la gran ciutat, en conserva molts bons recorts; y descapdellant el fil d'aquests, me diu que per aquella època, ballaven pels carrers una mena de ball, que's posavan tots en rodó, com si talment anessin a menjar: era lo que més li havía sobtat de la gran ciutat, y fins n'havía après la cantarella d'un d'aquells balls.

. . . . . .

. . . . . .

ISABEL SERRA.

Cardant llana y fent cus-cus

En el pròxim número de FEMINAL, seguirà'l relat de la interessant excursió de nostra simpàtica corresponsal ab les fotografíes ad hoc.

TRÍPTICH CIUTADA

LA SEU

Té ma gòtica Seu, — joya preuhada, —
un claustre delitós per qui somnia.
En ses voltes, penombra y poesía;
aucells en son jardí, que hi fan niuhada.

Canta una font. Del breu estany, l'onada
llú blancor d'unes oques, nit y dia;
cimbreja la florida cresteria
dels ferros, en capella redaurada.

Vora'ls arbres gemats dorm mossen Borra,
y vells frisos li fan de cobricel.
Conten les pedres una historia ruda

de la forta nissaga qu'es al cel!
¡Oh bellesa del claustre que no esborra
ni l'ombra de la nit, quan es vinguda!

EL PARK

Es l'hora gris! La Fada Melangia
arriba al Parch, de boyra emmantellada;
foragita els aucells y la maynada;
fa son estrany conjur y mor el dia.

Es l'hora gris! Madona Poesia
dansa ab Nimfes y Amors en la esplanada.
La Dama de l'Ombrela, esparverada,
al Domador de Tigres s'hi confía...

Es l'hora gris! La lluna somrihenta
vigila'l gay aplech... Tota escayenta
vindrà l'aubada y fugiràn tots ells.

Es l'hora gris! la de mos somnis bells...
La que torba mon cor com un encis,
mimvant mes energies... ¡L'hora gris!

LA RAMBLA

De la ciutat comtal ets la senyera,
la vía que recull son bell clamor;
en el fort organisme d'una fera
la fibra més sensible de son cor!

Sota'ls arbres gegants, ta polsaguera
posa en les multituts son nimbe d'or...
Dexa l'onada humana, qu'esparvera, —
de sa vida potenta una llevor!

Dies de sanch, de dol, de lluyta insana
has vist, ¡oh nostra Rambla ciutadana!
Mes, los de goig, de festa ò benvinguda,

te feren, — dòna, — per l'amor vensuda.
De les flors y'ls aucells ets lo romiatge,
y es la mar a tos peus, un homenatge.

COMTESA DEL CASTELLÁ

LES LLAGRIMES DEL MAIG

RONDALLA

Conten, fills, qu'un bell matí,
dins d'una bauma,
una volta, fa molts anys,
varen trobarse,
lo fret y envellit Hivern,
de barba blanca;
la Primavera gentil,
de flors voltada;
l'Estiu, vestida de sol;
y ab llargues branques
de rojos ceps la Tardor,
enjoyellada.
Y, diu, que per vanitats
van enutjarse
la Primavera y Tardor.

La jove, en gelós despit,
bo y admirantse,
digué: — Veyàm! ¿quí com jo?
Vall, plà y montanya,
a mon bes esclata en flors
qu'embaumen l'ayre;
recobren son vert fullàm
les nues branques;
renaxen los papallons
d'ales daurades;
retornen los oronels
dels camps de l'Africa;
al entorn de tots los nius
s'ouhen cantades;
lo jovent per tots indrets
fresseja y balla;
l'ombra apar que dins la nit
ni menys fa estada,
y la terra feta un or
d'hermosó y gala,
sos tresors més esquisits
arreu escampa.
Jo so'l somriure del cel
qu'al món devalla;
jo so amor y joventut,
vida y gaubansa.
¿Y vols tu, cendrosa humil,
tota esfullada,
ab tos jorns ennuvolats,
ab tes nits llargues,
ab tos vents rondinadors,
que'ls nius fan caure,
compararte ab qui a bell raig
la vida escampa? —

Axís, diu, que va parlar,
¡bon Deu me valga!
la Primavera gentil,
mentres pausada
la melangiosa Tardor
li contestava:

— Les fulles verdes tens tu,
jo les daurades;
dels branquillons que pel Maig
als ceps esclaten,
trech lo vi qu'es nodriment
del qui treballa;
jo a los teus ramells de flors
qu'esfulla l'ayre,
los torno agradosos fruyts
de mel gemada;
jo'ls amors y les cansons
qu'al ras tu escampes,
los dono per axopluch
la llar sagrada,
y a cambi de tos capolls,
de jòchs y balles,
dono al geni nodriment
en mes nits llargues,
y de mos núvols grisenchs
dins les entranyes,
de la pluja porto'ls dolls
que't donen sava,
que son vida del encis
de que fas gala.
Tu ets la bellesa dels flochs,
la flor que passa,
jo la matrona potent
que lleva y grana.—

Axís, oh fills, la Tardor
feu ses llohanses.
La Primavera callà,
¡bon Deu me valga!
y avergonyida's desfeu
en dolls de llàgrimes,
qu'en pluja ens les dona'l Maig
per remembransa;
qu'en la gran roda del món
tot fa sa tasca!

DOLORS MONSERDÀ DE MACIÀ.

Poesíes premiades ab accèssits el 9 de Setembre en els Jochs Florals del monestir de Sant Cugat del Vallès.

Carmina Durán y Badia

L'ORFANET

LLETRA DE
A. BORI FONTESTA

MUSICA DE
CARMINA DURAN Y BADÍA

MODERAT

CANT

PIANO

rp ten

L'or - fa - net va de ca - mi peu des -
A sos peus cau un au - cell de - can -

rit ten

pp molt lligat ten

ten rit pp

cals y ab po - ca ro - ba; un a - llau de plu - ja y neu a u - na bal - ma se t'em - por - ta. Po - bre or - fa - net, plo - ra de
dit y sen - se for - sa: el re - cull tre - mo - le - jant y ab l'a - lè tot el re - tor - na. Po - bre or - fa - net, plo - ra de

p ten

fret, plo - ra de fret y tot tre - mo - la. A la bal - ma a - xo - plu - gat, mi - ra al ràs y s'es - bor - ro - na; no s'hi o - vi - ra ni un ra -
fret, plo - ra de fret y ve la fos - ca. Ab l'au - cell a - prop del cor, s'ha a - dor - mit so - bre u - na ro - ca; auan l'au - cell piu - la al ma -

met, ni un cos - coll, ni u - na ga - to - sa. Po - bre or - fa - net, plo - ra de fret, plo - ra de fret mi - rant a
ti, ell no's mou ni poch ni go - ta. Po - bre or - fa - net, ha mort de fret; ha mort de fret y l'au - cell

coda mf dim pp

fò - ra.
vo - la.

a.....

rall crex mf pp ppp

ESCLAT

Ilustracions de Lluisa Vidal.

COM flor criada a l'ombra, com poncella tancada dintre sos pètals a la que per descloures y esdevenir flor esplendenta y a plena vida li manqués el bes del sol, axís era la Roseta...

Lliscava sa vida per un camí sempre igual, sempre envoltat de grisors ignoscentes que li tapavan l'horitzó de la vida, com una eterna boyrina interposada entre ella y'l món veritable, sens dexarli veure més que'ls obgectes més propers; era com una gavia de fines canyes, mes a la fi gavia era, que la retingués, privantla de caminar més enllà, d'allargar un xich son pas vers lo desconegut, vers lo ignorat per ella.

Y si per entremitx d'aquelles boyrines entreveya alguna vesllum, alguna guspira de la claror ignota y pressentida, y si una petita expontaneitat interrompía son romiatge de mansuetut y abnegació, una boyrina més espessa venía a tapar aquell resplandor imprudent, y tornava a quedar la Roseta envolcallada ab aquell ambient de quietut aplanadora que com un pesant mantell l'ofegava y oprimía lentament...

Al obrir de bell matí'l finestral de sa cambra, veya allà lluny, la Roseta, creuar per l'espay aquells vols d'orenetes que joganeres volavan d'assí d'allà, embestintse unes a altres, fent y desfent cent voltes el camí recorregut; llavors sentía ella un fort desitx de esser com elles, de volar enlayre y ben lluny, hont pogués volar sola, sens ningú qu'aturés son vol, sens ningú que midés ses mirades, les que de tal altura ovirarían tot el món; ¡quin desitx tan imperiós ne sentía de tornarse oreneta per saber qu'era llibertat...!

Aquella hora era per ella la millor de tot el día. Sola ben sola, casi be may s'hi trobava, y aquella estoneta de relativa llibertat, era per ella son millor esplay.

Com grossa culpa's confessava a n'ella matexa la recansa que sentía quan al obrir la porta de sa cambra entrava sa mare, y tot donantli'l bon día li feya avinent que tot seguit tocarían la rematada de missa primera; però era tan desagradable aquell despertar a la realitat, que sens ni tenir temps de refersen, llensava un petit crit de desconhort, delator de son dols arrobament sentit devant de la natura; mes, passat aquell impuls espontani ab l'efecte de les ben rahonades paraules de la senzilla mare, tornava a ser la Roseta de sempre, reclosa y concentrada en sí matexa, plena de vaguetats inconscients y de pensaments boyrosos.

Però aquella estranya dèria de les orenetes la perseguía sempre, per tot arreu, y acabant sempre ab el desitx de devenir aucell, pera poguer volar ben lluny...

Al sortir al dematí de sa casa, qu'estava voltada de tarongers y acacies, en aquell temps en flor, sentía la Roseta una alenada fresquívola y olorosa que pessigollejantli ses rosades galtones li feya fruhir una mena de sensació tan agradosa que la commovía tota, y al esbatanar la porta del barri la vella serventa de la casa, sentía desitjos d'arrencar a córrer sens camí segur vers aquell esclat de llum que al horitzó sortía, anunciant un día plè de vida y de colors; caminava depressa, depressa, y sens donarsen compte dexava enderrera a la seva mare y la vella serventa, com volent fugir d'aquelles dues severes figures qu'eran per ella com una mena d'esfinges, qu'espiant tots sos actes disposavan a desdir de sa voluntat.

Cada jorn les matexes dolses y sugestives sensacions eran sentides per la Roseta, y cada día eran ofegades per la veu de sa conciencia, que li manava obediencia y respecte a n'aquells qui disposavan tan bonament d'ella.

— Roseta, riu; — li deyan; y ella reya. — Que trist es axò, Roseta! — y ella plorava.

Però son deliri eran aquelles volades d'orenetes que no la dexavan may en pau, ni ab ella matexa: al istiu per que sempre li volavan pel devant com per ferli enveja, y al hivern per que com no les veya les anyorava, com s'anyora a un sér estimat que'ns ajuda a passar la vida ab menys tristors.

Aquell istiu, com casi tots, havían fet niu demunt del finestral de sa cambra. Quàntes hores esmersava ella escoltant com piulavan els petits y mirant com els revoltavan les mares! Aquexos ignoscents passatemps era lo que més la distreya; fòra d'ells restava sempre trista y silenciosa.

La seva tía qu'era monja, prou li deya que hi anés cada tarda a ferli companyía, que passaría l'estona brodant y llegint llibres bons qu'ella matexa li esculliría, ja que dins del convent prou ne tenían de ben hermosos; però, si be la Roseta per obediencia hi anava tot sovint, tampoch se trobava satisfeta y tranquila al costat de la seva tía, car brodar massa estona la cansava, y'ls llibres que li feyan llegir tots deyen lo mateix, a més que tampoch la convencían ni l'aconsolavan, per lo tant, no la distreyan. Y tornava a quedar com sempre en aquell estat d'ànima tan boyrós, y tornavan a venirli al pensament les orenetes que desde aquelles sales grans y desertes sentía xisclar encara més fort.

Y a la seva dèria persistent, se n'hi associava un'altra: la del seu germà. Car ella tenía un germà aqui

també ho semblava una oreneta: cada any, al istiu tornava al poble, y volava lliure per allà hont volía, y al venir l'hivern fugía com elles, lluny, molt lluny...

D'aquexos pensaments n'hi sorgían un sens fi de dubtes, que sempre giravan vers el mateix tema; essent ella de la matexa casa y tenint casi la matexa edat que'l seu germà (sols se portavan un any de diferencia) ¿per què tenían de viure de manera tan diferenta? Y per més que hi fes meditacions, no donava en la solució del problema d'aquella desigualtat vergonyosa de que ell pogués fer d'oreneta y ella tingués de restar tancada tristament com un pobre aucell de gavia. Mes... mes *ells* ho manen axís, acabava pensant, donchs es que dèu haver d'esser axís.

... Però ¿quí eran *ells*?

Ni ho sabía ni ho volía compendre quí eran *ells*, els qu'axís la volían, ni tampoch entenía tota aquella rècula de noms quins drets invocavan per refutar sos rahonaments, *ells*. Lo que sí sabía era qu'ella pressentía en son sí una forsa vital, la que li donava tota mena de drets a la vida al igual que a son germà. Y tot era girar y capgirar tota mena de pensaments dintre de son caparró d'hermosos rulls. Tot era preguntarse quin pecat havía comès per tenir càstich tan horrorós de no poguer gaudir de la vida com son germà. «Ell parla, pensa y disposa d'ell a son desitx, y jo no puch dir més que les paraules que ja'm sé de cor de tant de repetirles, ni puch pensar per que no'n sé, ni volen que'n sàpiga; me diuen qu'axò no es per mi, y de mi matexa es tan poch lo que'n disposo que no'n soch més que com una mena de falsa amiga que no diu may la veritat». Y fentse vers aquexes rahons, s'anava posant trista y tornant neurótica.

Son germà era l'únich que se'n adonava y que'l mitx comprenía l'estat de la Roseta, mes per no trencar la santa pau d'aquella casa, ab l'ogoisme in-nat del home, dexava que tot continués aquella mena de mitja vida ensopida y aclaparadora, capàs de fer morir en flor les ilusions de vida en tot cor humà; prou ho veya ell que podía en més ò menys deslliurar a sa germana, però n'hi hà tan poca de caritat quan costa un esfors personal y'l sacrifici de principis profitosos, que, optant per lo més planer, dexava transcórrer la vida de la Roseta sempre igual, sempre grisa, sempre inútil, com la d'una mena de bestiola mansa apunt sempre al sacrifici. Creya ell, també, que reclohent un esperit, per fort que sigui, esdevé humil y conformat; y tampoch volía compendre que les mires del propi be encegan sempre'l juhí y fan obrar injustament...

Com tots els istius, aquell, la Roseta a l'arribada de son germà, havía sentit una alegría no absenta d'esperansa, de quelcom que tenía relació ab sos més íntims pensaments; mes en aqueix com tots, s'esvahí tota ilusió devant de la freda y circunspecta actitut de son germà vers ella; per ell, com per sa mare y encara més per sa tía y demés que la voltavan, seguía essent la nena de sempre, la noya ignoscenta y candorosa, ignoranta de tot quant podía despertar y educar son enteniment y voluntat, dexantla a mercè de fórsela seva qui més manya tingués en decantarla pel cantó que més convenient fos, nó a ella sinó a n'aquells que'ls hi fes goig lo valer de la Roseta...

Una matinada de les derreríes d'Agost arribava a la porta del casal de la Roseta, ab gran soroll de picarols, una ben vistosa tartana, de la que'n baxaren son germà y un jove de l'edat d'ell, al qui la Roseta veya per primera vegada, si be vegentlo ab son germà, va compendre que deuría esser un bon amich. Ella, com sempre en aquelles hores, s'estava embadalida contemplant l'infinit recolsada al finestral de sa cambra y desd'allí vegé l'arribada de son germà y son company. També vegé a la portera del convent de la seva tía, qui portava la missiva de que, essent aquell día Santa Rosa, veuría la religiosa ab molt agrado que anés a passar tot el día ab ella per celebrar millor la diada juntes, ja que abdues tenían la matexa Patrona.

Obehint com sempre, la Roseta sortí de sa casa per passar el día ab sa tía després de despedirse de sa mare.

El día transcorregué per ella sense cap emoció, com no fos la recordansa d'aquella hermosa matinada, en la que la sortida del sol li semblà més lluminosa, la terra més encisadora, l'ambient més pur y l'ayre bosquetà més sadollat d'agradoses sentors, y l'espay tot blau, en el que les orenetes semblava qu'hi corrían més adalerades que may, y elles eren les qui, voltant tot el día pels finestrals del convent, la distreyan ab sos xiscles y volades.

A la tarde, la tía de la Roseta fou visitada per uns joves nebots seus, els que al ensemps de felicitarla li feren conèxer llur primer fill, un ros infantó, fruyt dels seus primers amors. Acompanyant a sa tía, s'estava la Roseta, la qui donat son encongiment y recato, permanexía tota confosa, esguardant ab estranyesa els bells visitants.

Li semblava qu'aquell infantó's tenía de posar trist com ella, al trobarse en aquelles sales grans y nues, ab parets totes d'una blancor grisenca, sobre les que l'humitat plorava grosses llàgrimes com de sérs invisibles tancats allí dins. Y també li semblà que la jove parella estava allí dins com empresonada, mirant els grans finestrals, buscant aquella llum qu'allí dins sols hi entrava per entre gelosíes. Torbà sa més íntima meditació el brugit de passos que s'apropaven, y'l cruxir de la porta al obrirse, dexant pas al seu germà y a son amich, aquell jove qu'ella havía vist per un instant al matí, arribar, com en una mena de visió. No volent dexarse ni un moment, havían anat plegats a felicitar a la tía, complint el germà de la Roseta una obligació familiar.

Ab l'arribada dels dos joves tothom s'animà, fins la tía. Agrahida y quasi carinyosa, va semblar que son esguart s'animés com si dins son esser s'hi filtrés quelcom del ambient de vida qu'en aquells instants se respirava en aquell lloch... Y moguda per un instint, — estrany en ella, — prengué dels brassos de la jove mare lo bell infant y amoxantlo, el mostrà a son nebot y al amich d'ell, remarcàntloshi l'hermosura d'aquell angelet de Deu.

Aturdida y estranyament esmaperduda, contemplava la Roseta tot lo qu'a son entorn passava, sens ni gosar axecarse per anar a veure de prop aquell bell nin. Quelcom d'estraordinari sentía, quan va sobtar el curs dels seus pensaments el plor del petit, qui no trobantse be en els brassos que'l sostenían, demanava per deslliurarsen y tornar a n'aquells d'hont l'havían tret...

Al axecar els ulls ab instintiva tendresa, tot un món desconegut se li aparegué a la vista: pare y mare del infant al sentir el plor d'aquell, corregueren al ensemps guiats pel mateix instint vers son fill, vers son amor, y volentlo tots dos amanyagar, ses testes s'ajuntaren com una corona demunt el cap del petitet. Y la Roseta ja no vegé més que tres caps que's confonían...

Y una forta sotragada va vibrar per tot son sér, y al voler encara defugir aquell diabòlich encís, apartà'ls ulls de tan sugestiva imatge. Aleshores sa mirada esferehida topà de plè ab els ulls negres del company de son germà: uns ulls negres hermosíssims, plens de sorpresa amorosa, prometedors de goigs y de tendreses, fits en ella com en una imatge gentil.

Aquell bell instant fou prou per esvahir totes les ombres que tan fort l'envolcallavan, dexant ressorgir d'ella matexa l'impuls de la mare natura; els pètals que la reclohían cediren al bes de la llum y la poncella esclatà sentint la vida. .

Els xisclets de les orenetes feriren ses orelles y les vegé revoltejar pel devant del finestral; mes ara ja no li feren enveja ni tristura, car ella acabava de vesllumar properes volades, tal volta no llunyanes, vers la vida y vers l'amor.

María Domenech de Cañellas.

Tarragona, 1907.

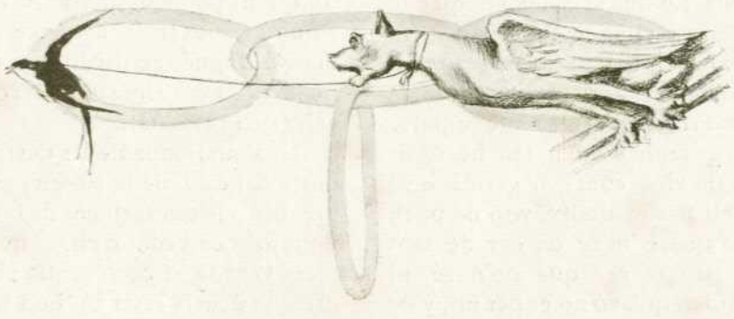

L'ESTIU A PUIGCERDA

LA vida d'estiu a Puigcerdà, com en tota estació de moda, es agitada. Els excursionistes, surten de bon matí per fer llurs arriscades ascensions al Carlit, estanys de Lanàs, Puigmal y altres llochs alterosos, a més de 2.800 metres demunt del mar. Els que resten a la vila, al matí, al passar per les avingudes ahont donen els *chateaux* dels barcelonins, poden sentir a través dels fullatges, l'estudi de les obres clàssiques dels grans mestres de la música. Després, a mitx día, el món elegant, la nota blanca, ompla de vida ab un

Batalla de flors a Puigcerdà

Concurs de Sardanes a Puigcerdà prop del passatge Clausolles. — *Fot. de Camil Valls*

seguit de rialles y fascinament de refinat *flirt*, els passeigs d'entorn del Llach, mentres bogan els yachtmans y aficionades.

L 'animació desapareix per reanusarse en les reunions de tarde, en els parchs ahontse juga al *tennis*, al *crocquet* y al *diàvolo*, el jòch de moda en el present estiu. A mitja tarda els voltants de Puigcerdà queden deserts.

Durant l'estiu, Puigcerdà, la vila elegant, se diverteix. Festes populars, batalles de flors, grans espectacles al Teatre del Casino, regates, concursos, de tot hi hà.

Arriva'l Septembre y passa la febre del estiuheig. Tranquila y somrienta la vall de Cerdanya, ofereix al artista'ls grans espectacles de les reberveracions de llum solar dexetantse en una tonalitat d'aràm demunt de les serralades y mostrant les postes de sol més belles, més intenses en vibració de llum crepuscular. — R. G. DE M.

Castell de fochs en el llach de Puigcerdà iluminat. — Fot. de Barraquer

COLONIES ESCOLARS

UNA de les notes més simpàtiques d'aquesta temporada, es sens dubte, l'estada de la Colonia Escolar a Castelltersol. — L'arribada atenta y afectuosa per part de les Autoritats; l'entusiasme que tots los seus vehins han tingut sempre per les nenes, y les atencions y obsequis de qu'han sigut obgecte continuament, no cal dubtar qu'han degut dexar grat recort a quants han pogut admirar a la quitxalleta que tan s'ha pogut aprofitar del clima sanitós y agradable de Castelltersol.

Donava goig veure aquell axam de nenes alegres y joyoses, sempre disposades a cantar continuament, y quals cansons atreyen prop seu a tot lo poble, puix ab la Colonia hi havía sempre tothom. Y veure aquelles carones sens color ni vida a l'arribada, y tan xamoses y alegroyes al retorn! Aquelles nenes ab ganes de no moures pas d'aquella terra que tan generosa ha sigut per elles, al costat d'aquells amichs que no han dexat de procuralshi lo que'ls hi pogués servir de delicia.

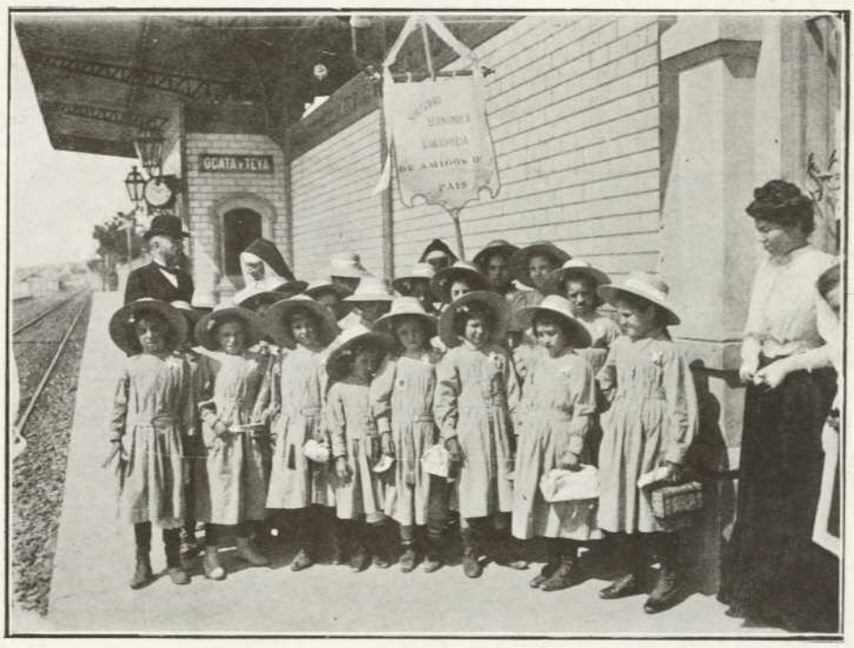

La tornada a Barcelona d'una colonia escolar

Quina festa entusiasmadora per demés fou aquella que se'ls hi dedicà en l'hermós *Plà dels Raurets* ahont les nenes estavan tan ben acompanyades: desde la primera Autoritat fins als nens del poble qu'ab ulls d'enveja les guaytaven, logrant axís que també se'ls convidés a acompanyar a n'el brenar de les nenes de la Colonia, y elles ¡què joyoses estaven veyentse servides y obsequiades per aquelles senyoretes que de tan bon grat ho feyen.

Brenar donat a la colonia escolar de Castelltersol

¿Podràn aquexes nenes disfrutar de una temporada tan hermosa y necessaria, lo propvinent any? aquexos son los desitjos de elles, del poble de Castelltersol y de tots. — E. Obiols.

INDUSTRIES DOMÈSTIQUES

LA dòna badalonina també té sa petita industria característica, ben especial, y en l'actualitat, de moltíssima importancia. Me referexo única y exclusivament a les confeccions de mocadors de llana, pèl de cabra ò filoja, y ses nombroses variacions.

Filla de la llar, ahont ha estat reclosa bona part de la seva existencia, malgrat esser industria molt novella, avuy, degut a la gran importancia adquirida, se la veu florexent, disseminantse y donantse a conèxer pel món mercantil, tenint en compte que Badalona, com a centre industrial de primer ordre qu'es, no sembla el més apropòsit pera desenrotllarhi una industria complertament deslligada de les diferentes manufactures que li donen vida. Més fàcilment se compendría si's tractés d'un treball auxiliar a les operacions d'una fabricació determinada, en que la dòna hi hagués cercat el medi de fer dins sa casa lo que no li es possible anarho a fer a la fábrica, com ja succeheix, a Badalona mateix, en els articles de confeccions de dòna, brodats, sarrells y calats per tovalloles, estovalles y tot lo d'article de mantellería, géneros de punt, fusades, etz., y moltes d'altres que donen ocupació y ajuden al sosteniment de nombroses families.

Un taller a Badalona. D'un quadro al oli d'E. Fló

Una petita treballadora, dibuix a la ploma d'E. Fló

Ben diferent, la manufactura qu'es tema d'aquesta resenya, no es dependenta de cap altra mena de fabricació ni industria, y fins pot dirse, veritablement, que, degut al desenrotllo qu'ha sofert en el poch temps de sa existencia, a Badalona, cada casa s'ha convertit en fábrica d'aquest article. Ben comptat serà'l carrer que'l vianant dexi de contemplar les rotllanes de noyes sentades a les entrades de les cases, ab el cap baix, silencioses, ganxet en mà, moventse ràpida, nerviosament, texint punts y més punts, calats, y més tart ondes, boy describint com una tela d'aranya de variades entonacions y bonichs dibuxos.

L'us d'aquesta mena de mocadors, vingué a adquirir tan gran estima, que durant molt de temps no's veya donzella ò dòna que no cubris son cos ab una d'aquestes velones, més ò menys capritxoses, segons els estaments a que pertenexien, y tenintse en compte que sempre se les confeccionaven elles matexes. Malgrat la estima que tenien, aleshores no's conexía ningú qui'n fes pera destinarles al comers, sinó que tot lo que's feya en aquesta mena de treballs, era dedicat a l'us exclusiu de qui'l confeccionava, ò, tot lo mès, pera servir de present a persones de parentiu y amistat.

Anys després, degut, segurament, a la capritxositat de la dòna en seguir les modes, anà minvant, fins a desaparèxer l'us d'aquesta penyora.

La seva nova aparició, tingué lloch fa escassament una quarantena d'anys, y ja de bon comensament prengué caràcters de petita industria, puig qui's cuydà de desenterrarla, ho feu inspirat ab instints d'especulació y mercantilisme. Més no fou pas el mocador de llana ò filoja, lo que propiament va reaparèxer aleshores, sinó'l treball, la confecció del mateix, aplicats a uns altres articles, pot dirse derivats seus.

JAUME PUJADAS BARRIGA.

(Extractat del treball premiat als Jochs Florals de Badalona, el día 15 d'Agost de 1907.)

LO QUE'S DIU A FRANSA

EL llibre que Mme. Colette Yver va publicar aquesta Primavera: *Princesse de science*, segueix movent gran fressa y suscitant moltes polèmiques.

Dexant a part el talent de l'autora, tan reconegut, la tèssis que sosté en la seva obra, era ja prou pera despertar moltes curiositats y desencadenar forses apassionaments.

Mme. Yver se demana si una dòna que cursa una carrera, no's troba, precisament per aqueix motiu, allunyada de sa vocació natural qu'es l'encis de la llar domèstica y'l cuydado y salvaguardia de l'infant.

Y Mme. Yver ab sa tèssis, concluheix en lo següent: que tota dòna qui té una instrucció, uns gustos y unes obligacions que la portan fòra de la casa familial es dòna fallida.

Jo no'm tinch per tan negada ni possehida de prou mala fè pera dir que totes les carreres masculines poden esser seguides per les dònes: car no comprench una dòna sargento ò rejoler, com no capexo un home ballerina ò nodrissa. Cada sexe té'l seu geni propi, y'l veritable feminisme es aquell qui vol pera les dònes *facultats equivalents* a les del home, y nó *facultats iguals*. L'esser moral de l'home y de la dòna té dissemblances, com llur esser físich; y certament no fòra pas millor el fruyterar si en lloch de donarnos prèssechs, cireres, aubercochs y pomes, no'ns dongués més que peres.

La dòna es creada, en primer lloch, pera la maternitat, pera l'encant y l'ordre de la llar. Mes per qu'ella pugui complir exclussivament ses tasques de mare y de dòna, cal que l'espòs ell sol provehexi a totes les necessitats de la familia y de la casa. Aleshores la dòna no dèu dexarla la llar, y en aquell lloch que li pertany, vetllar per l'educació dels fills, cuydar y repartir el guany del marit; y fent la casa plàcida y confortable, ella, que hi porta també sa part de tasca, esdevé *la igual* de l'home.

Mes si per motius de poca salut ò de mala conducta l'home no porta lo necessari a la familia, ¿per què la dòna — mercès a antichs prejudicis — ha de restar inactiva?

Si la dòna esdevé viuda, la noya orfe, ò vol ajudar uns pares poch afortunats ¿per què no ha de cercar en un honrat treball el benestar que li manca, encara que sía barrejantse a l'estol de treballadors coratjosos que s'escampa pel món en cerca del pà de cada día?

No crech pas qu'existexi ningú qui gosi rebutjar la conducta d'aquexes dònes qui demanen al treball al qui ses aptituts la porten, el dret de viure una vida honradament guanyada, — car es noble y digne de respecte, tot aquell treball qui deslliura la dòna del juny vergonyós del home.

Y al usar aquest mot entench solzament el juny de tota unió que no es formada per la tendresa ni l'estimació, ni la compassió, ni un desitx de maternitat, y si, totes aquelles qui no son altre cosa qu'una explotació per part de la dòna dels apetits de l'home, qu'ella fa servir aleshores per sa peresa y sos instints de luxe.

Veliaquí per que, bo y saludant el talent de Madame Colette Yver, no puch participar de les seves opinions tan bellament dites en el seu llibre «Princesse de science.»

* * *

Literatura femenina y estival:
La vandale, de Mlle. Magali Boisnard.
Tu ne tueras point, de Mme. M. Rolland.
De peur d'aimer, de Mme. Alberich Chabrol.
La Brabina, de Mme. M. de Chansky.

V. BOUYER-KARR.

EL DERRER LLIBRE DE VIOLETTE BOUYER-KARR, *UNE AMOUREUSE*

FEMINAL, qui s'esforsa per que les dònes catalanes seguexin ab interès els avensos de la cultura femenina d'altres países, assimilàntsela en quant puguin y convenient les hi sía, no pot menys que considerar com a propris els triomfs d'aquells esperits selectes qual valiosa cooperació ha conseguit en aquestes planes.

Un d'ells es Violette Bouyer-Karr, qui ab sa novela *Une amoureuse* ha obtingut aquests derrers mesos a Fransa un èxit gran. FEMINAL hauría de celebrarlo vestintse de festa, embellint ses planes, si en elles no hi fos ja ingènit el puliment. Y caldría que ses lectores la coneguessin be a l'eximia novelista francesa, car no n'hi hà prou ab apreciar mensualment la percepció sobtil, el bell pensar y'l bell dir de la gentil cronista. La artista, la creadora de *Cœur rebelle* y d'*Une amoureuse*, no dèu essérleshi pas del tot coneguda. Elles deuen estimarla per ses amenes disertacions sobre *ce qu'on dit en France;* elles han pogut apreciar la gracia lleugera, entremaliada, un tant escèptica, ben francesa a la fi, ab que sab sospesar tota la *gravetat* de molts problemes y de moltes qüestions que, en les mans barroeres dels homes, semblen càrrega fexuga, a judicar per lo que'ls fa suhar y contorsionarse. Mes, si altra cosa no conexen d'ella, bo serà férleshi considerar qu'aytal *humour*, aytal desenfado aparent, aytal despreocupació, es solsament per lo extern, per lo aparatós dels fets qui son del públich domini; y que tot plegat es com la màscara d'un gran pudor moral: car l'esperit de Violette Bouyer-Karr, clos en una gran concentració, observa serenament y veu tan petites certes expansions y tan clares certes humanes febleses, que, no podent tractarles a fons, no pot tenir pera elles més que mots de ironía.

Quan escriu *pera ella*, ja es altra cosa. Aleshores hi posa tot el cor, aleshores se sent artista, y podría donar llissons a artistes que valen com ella, però que també son més febles; aleshores les ocultes dolences de aquests malalts del cor que's diuen homes, els apassionaments, els orgulls atàvichs, els anhels pregons de deslliuransa, tots els estats morbosos que dirían els veristes, son examinats y *compadits* ab tota la tendresa de son cor de dòna. Qui hagi llegit *Cœur rebelle*, son primer èxit important, y qui llegexi *Une amoureuse*, vera consagració de son talent de novelista, me'n donarà rahó. En aquesta derrera obra, estudi de les grans precocitats anímiques d'una denerida *gibbeuse*, hi reviu l'esperit d'Alphonse Karr, si no en tota sa admirable amplitut, al menys en tota sa intensitat; y l'avalora un *métier* més apropriat sens dupte al modo d'esser de la novela moderna. L'esperit finíssim de l'autora's revela en totes ocasions, planant per demunt la rudesa del medi quan descriu, ab una veritat y una valentía admirables, els tipos y les situacions que's dirien més oposades a son delicat temperament.

Nó per les grans concepcions, sinó pels grans sentiments recòndits, se caracterisa l'autora d'*Une amoureuse*. Son esperit d'observació no es pas l'esperit estret dels analítichs maniàtichs: car si ella inclina a voltes la vista a terra y s'atura a contemplar als qui *semblen* inferiors al comú nivell, es considerant qu'aquexos desvalguts també tenen ulls pera mirar, y que, si enlayre miren, cal féiloshi marxapeu per que no's desesperin trobantse tan allunyats de les estrelles... que'ls semblen bellesa y'ls semblen amor.

LLUIS VÍA.

LES NOSTRES ACTRIUS

Maria Morera

QUE la Morera es una veritable artista, no cal dirho: tots els que seguexen el nostre mohiment teatral, ho saben prou. Ella es la qu'aguanta'l pabelló de les característiques eminents y l'aguanta a l'altura a que'l varen posar les seves antecessores en l'escena catalana. La María Morera es, además d'una gran artista, una gran catalana. Per rahons que no son ara del cas, va anar una temporada ab la companyía Guerrero-Díaz de Mendoza; ab aquests artistes va passar un hivern a Madrid, ben retribuida, ben considerada, ben afalagada. Donchs, malgrat els afalachs, les consideracions y la retribució, la Morera va anyorar Barcelona. Tant que, havent caygut malalta, greument malalta, y tement que la mort la sotgés, va arribar a demanar al seu marit, el distingit actor Vinyals, que procurés enterarse de si hi havía gayres entrebanchs pera dur un cadavre a Barcelona.....

Catalana de cap a peus, y barcelonina fins al moll dels òssos: vèus aquí lo que es la Morera, además d'una gran actriu. Y es més qu'això: es una veritable dòna de sa casa; de sa casa després del seu art. Si l'art es la seva passió, la casa es la seva virtut... Ella estudía, estudía ab amor, ab febre, donantse tota al estudi. Però un cop està possehida dels papers qu'ha d'encarnar, la dòna de sa casa's manifesta. Si anèu a vèurela al teatre, en el seu salonet, no la trobareu may inactiva. Ella us donarà conversa agradosa — bondadosa; — ella us parlarà del art que tant estima, axò sí. Però, tot parlant, veurèu que'ls seus dits se bellugan treballant en tasques propies del seu sexe.

Quan la veyeu ab les estisores ò l'agulla als dits, estèu segurs de que no té cap paper per apendre. Si algun ne tingués, la veuriau asseguda en un reconet de sofà, llegint àvidament el paper, acabàntsen de fer ben capassa. Però ab tot, no esperessiu pas d'ella una acullida freda. Està en tot la Morera quan es al seu salonet. En tot y en tots, per que'l salonet de la Morera sol ser la tertulia de la companyía. Y entre artistes y amichs, veurèu sempre algun dels humils d'entre bastidors, al qui la Morera acull ab el mateix amor, ab el mateix afecte que a tots els altres visitants.

Gran artista, gran catalana, gran dòna: tot axò es la eminent, la bona María Morera, tan estimada dels seus companys.

J. M.

En «Les calderes d'en Pere Botero»

En «Lladres»

En «Donzella qui va a la guerra»

En «Lo Ferrer de Tall»

(Fots. Areñas)

JOCHS FLORALS DE SANT CUGAT DEL VALLÉS

MERCÈS a l'iniciativa del vicari de Serdanyola Mossen Ramon Garriga y Boixader, y a son gran amor per la bellesa y l'art patri, el bonich poble de Sant Cugat haurà sigut enguany el favorescut entre tots aquells hont els ciutadans van a cercar fresca y esbarjo lluny de les aclaparadores tasques y dels ayres viciats de la gran capital.

La poètica situació del poblet; la circunstancia de encloure's en ell una de les més preuhades joyes artístiques de la nostra arquitectura, de la nostra historia y de la nostra Fè, han fet que la gran onada dels aymants de l'Art y de la Poesía, acudís ferventa a la veu del bon apòstol.

Cort d'amor dels Jochs Florals de Sant Cugat — (*Fot. de Ballell.*)

La bellíssima festa que tingué lloch en els claustres del monestir de la Colegiata benedictina, dexarà un recort perdurable en tota ànima catalana y artista. May festa més bella, més corprenedora, més poètica pot arribarse a celebrar, y poques vegades, en un quadro més adequat s'han trobat en tan amable consorci, la Bellesa, el Talent, la Fè, l'Amor y la Poesía.

El vell claustre se'n sentía rejovenit, y certament un himne de joya infinita devía cantar en l'ànima de aquell modest vicari de poble, germà de dos altres sacerdots, l'un el poeta celebrat Mossen Angel, l'altre el delicat pintor, Mossen Joseph, y ell meteix, Mossen Ramon, qui a l'imitació de son Senyor y Mestre, sab treure vida del fanch, y crear coses exquisides d'un grapat d'argila... Ell ab sos entusiasmes jovenivols per tot lo qu'es Fè, Art y Bellesa, va congregar sota els sagrats llorers, tot l'estol dels poetes de Catalunya. ¡Y còm n'hi hà de resar agrahit el vell monestir a Mossen Garriga, de la seva obra!

La reyna de la festa, qui tingué per trono la cadira dels antichs Abats del monestir, fou una vella pagesa del Vallès ricament vestida a l'antiga usansa catalana, acompanyada de dotze *netes*, precioses y elegants donzelles vestides de blanch ab l'escayenta mantellina.

El poeta guanyador de la flor natural fou en Gabriel Alomar, el fecond clàssich mallorquí.

D. Ramon Picó y Campamar, president del Jurat, llegí un dels més hermosos discursos que fins a l'hora present s'han pronunciat en les festes de Jochs florals. Model d'estil y de llenguatge, plè de bellíssimes imatges y conceptes, fou digne discurs d'aquella hermosa festa, en la que hi cooperaren ademés devotament les escriptores y poetises de Catalunya, la monja Sor Eularia Anzizu, la respectable y ilustre Dolors Monserdà de Macià, l'elegant y ilustrada Comtesa del Castellà, qui de cop y volta se'ns revelà en llengua catalana una exquisida sonetista.

Donya Agnés Armengol de Badía, Sara Llorens, una simpàtica joveneta Adela de Cots y Verdaguer, la senyora Pujals y moltes altres entre les que hi tenía un dever formar aquesta direcció. — Bella festa de bella y santa recordansa.

Cort d'amor dels Jochs Florals de Cardedeu

Que no l'oblidin, les dònes catalanes el monestir de Sant Cugat, hont lo día 9 de Setembre, s'aplegaren lo més escullit de les barcelonines. Que no l'oblidin y que'n fassin lloch d'altres hermoses y cultes festes, qual producte servexi a sostenir aquell monument. — C. K.

L'ATRACTIVA poblacioneta de Cardedeu, no ha volgut esser menys que ses companyes les *estacions* d'estiu qui enguany a Catalunya tan generoses han sigut en festes literaries.— La distingida colonia barcelonina qui acostuma a acullirse en aquell bonich llogaret del Vallès, va organisar uns jochs florals que resultaren molt lluhits, tenint per president l'eminentíssim Miguel S. Oliver, gloria de les lletres catalanes y per secretari don A. Sabater y Malla. — En Claudi Omar y Barrera, premiat ab la Flor Natural, elegí reyna de la Festa a la simpàtica Josefa Masó y Golferichs, qui acompanyada d'una elegantíssima y triada Cort d'amor, ocupà'l setial de la reyna de la Poesía.

II CONCURS DE *FEMINAL*

DESDE avuy FEMINAL obre un Concurs de noveletes escrites per dònes en llengua catalana baix les següents condicions:

Primera: Les noveletes han d'esser inèdites, ilustrables y tenir de 25 a 30 quartilles usuals, ò sía de 12 a 15 línies cada una, escrites en una sola cara y *en lletra molt clara*.

Segona: No deuen anar firmades, y sí acompanyades d'un plech clos y lacrat qui contingui'l nom y l'adressa de l'autora, y porti com inscripció el títre y el lema de la novela.

PREMIS

Primer premi. — Una artística joya d'ús essencialment femení a la millor noveleta.

Segon premi. — Un obgecte d'Art a la que seguexi en mèrit a la primera.

Tercer premi. — Una suscripció per un any a la Revista FEMINAL, lliure de gastos.

La Direcció d'aquesta Revista concedirà les mencions que cregui oportunes y que consistiràn en una suscripció per mitx any ò tres mesos a la Revista.

Ab el fi de fomentar el conreu de la literatura en totes aquelles inteligencies femenines que se sentin ab aptituts pera les lletres, FEMINAL fa avinent que en cas de probarse que l'obra premiada no es original d'una dòna y directament escrita en catalá, restará exclosa del Concurs. El premi, deurà esser recullit personalment per l'autora en aquesta redacció, ò si's troba ausent de Barcelona, per una persona — ab preferencia de la seva familia, — degudament autorisada per escrit.

Les noveletes deuràn esser remeses per tot el día 9 de Novembre (inclusiu) a la Direcció de FEMINAL, Mallorca, n.º 287, Barcelona.

El veredicte será publicat en el número de FEMINAL del mes de Novembre y en la prempsa local.

Aygua de Colonia Orive la més barata entre les extrafines. Desde 3 rals frasco. 4 litres, 16 pessetes ab envàs inclòs.

Mals de caxals, flemons y caries dentaries, els evita sempre el Licor del Polo, únich dentrífich higiènich y veritat.

MOSAICHS E. F. ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

MANUEL BOADA

Rbla. de Estudis, 10

INMENS SURTIT EN ARTICLES DE PELL, BISUTERIA FINA Y OBJECTES PER REGALOS

Grans magatzems LA VICTORIA

Portaferrisa, 25

S'han rebut grans novetats en *llaneria* y *abrichs* pera l'estació d'hivern. «»«»

Inmens assortit en articles de ocasió a preus de regalo.

Somatose

Reconstituyent de primer ordre

Facilita en alt grau l'apetit

Farbenfabriken vorm. Friedr: Bayer & Co., Elberfeld

ENQUADERNACIONS ARTÍSTIQUES EDUART DOMÈNECH Consell de Cent, 321

CARDÚS
Ombreles
Paraygues
VANOS
Bon gust y economia
Porta Ferrissa 10 - Barcelona

FÒRA PÈL MOXÍ

Polvos cosmétichs de FRANCH

DEPILATORI QUE NO IRRITA LA PELL

TREU EL PEL MOXÍ EN DOS MINUTS

MATA L'ARREL

BORRELL: Comte del Assalt, 52 (Carrer Nou). - BARCELONA

S'envia per correu certificat anticipant pessetes 3'50

DESCONFIAR DE IMITACIONS

El citrat de Magnesia Bishop es una beguda refrescant que pot pendres ab tota seguritat durant tot l'any. Ademés de ser agradable com beguda del matí, obra ab suavitat sobre el ventre y la pell. Se recomana especialment pera persones delicades y nens.

El citrat de Magnesia Granulat, Efervecent de Bishop, originalment inventat per ALFRED BISHOP, es la única preparació pura entre les de sa classe. No hi hà cap sustitut «tan bo». Pòsis especial cuydado en exigir que cada pot porti el nom y les senyes de ALFRED BISHOP, 48, Spelman Street, London

A LES FARMACIES — DESCONFIAR DE IMITACIONS

MAGNESIA DE BISHOP

¡NO MÉS CANES!

TINTURA SENS IGUAL

BAYONA - PASAJES

No n'useu d'altra que la sens igual de G. BERNET, farmacéutich químich de Bayone. Immillorable pera comunicar a les canes son primitiu color. Higiénica, inofensiva: d'us molt fácil.

¡¡ Cuydads ab les falsificacions !!

De venda: Principals perfumeries, drogueries y perruqueries

LA QUITERIA

Novela de Dolors Monserdà

2 pessetes

FARINA DE CIVADA KNORR

El mellor aliment pera els nens

Demanis per tot arreu:

á les Drogueríes, Colmados y Farmacies

Agents generals á Espanya:

E. G. Rivals y Fill - BARCELONA

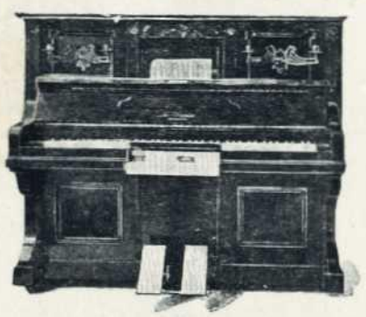

Audicions musicals els divendres de 5 á 7

12.000 aparatos venuts. - La fábrica més gran del mon

SIMPLEX ÚLTIM MODEL PERFECCIONAT

Lo més perfecte aparato pera tocar ab art el piano sense coneixer música. El més lleuger y barato.

PIANO y SIMPLEX combinat

Últim invent. - Última creació de la casa **SIMPLEX**

Dos mobles en un. - 700 venuts en un any.

Los pianos son de Ronisch, Schiedmayer, Eberhardt, Knauss, Ritmuller, Suhwechten, Irmler, etc

Pianos alemanys de les millors marques, Harmoniums, etc. Rotllos de Música, Musiquers especials de la casa, etz. Pianos Sublime marca de la casa.

Preus reduhits Catalechs gratis.

Gran Exposició y Sala de Concerts

= Únich en sa classe =

The Simplex Piano Player

5, BONSUCCÉS, 5 BARCELONA

PERFUMERÍA LA VALENCIANA

DE M. FIBLA

Rambla del Mitx, núm. 17

Nombrosa varietat en perfumeria de tota mena, extrangera y de la casa, marca F. P. MAUBERT.

GRAN EXIT

del Sabó, Extracte, Locio, Ron quina, Aigua de Colonia, Brillantina, Cosmétichs y Polvos d'arrós.

ESCUMA D'OR

Perfum de moda

Lo mes selecte y exquisit.

Parfumerie Esthétique de Paris

SAVON VERT DE L'AMIRAL

ENFLAQUEIX LA PART DEL COS ENSABONADA

SACHETS ABLUTIONS THEA

Remey infalible contra les malaltíes del cutis.

N'hi han de nou classes:

N.° 1 Pera hermosejar la pell sana.
» 2 Pera dolsificar la pell resseca.
» 3 Pera normalisar la pell grexosa.
» 4 Fer donar son color natural a la pell vermellosa.
» 5 Pera curar les erupcions.
N.° 6 Fa desaparèxer les pigues.
» 7 Fa desaparèxer les taques rosades.
» 8 Torna a son estat natural la pell remada del sol y l'ayre del mar.
» 9 Fa desaparèxer els barbs.

Es venen en les principals PERFUMERIES y DROGUERIES

ELS HABITANS DE LA LLUNA 2

NOVELA HUMORÍSTICA PER JOSEPH MORATO = PESSETES

ROBUSTINA

Duràn, España

Eficacia immediata

en Anemia, Neurastenia, Depressions nerviosas, Clorosis, Debilitat, Atonia gástrica, Escrofulisme. — **Dipòsits: Farmacies: de Genové, Rambla del Mitx, devant del Liceu, y de Duràn y España, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia**

Reservats tots los drets de propietat artística y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas. *Establiment gràfich Thomas. Barcelona*